

Programación Escolar

Ronsel de futuro. Rumbo 2030
Rede Museística Provincial de Lugo

DEPUTACIÓN
DE LUGO

Cultura

VICEPRESIDENCIA

REDE MUSEÍSTICA
PROVINCIAL DE LUGO

Índice

Presentación	2
Museo Provincial de Lugo	3
Museo Fortaleza San Paio de Narla	17
Museo Provincial do Mar	30
Museo Pazo de Tor	42

Presentación

A Rede Museística Provincial, dependente da área de Cultura da Deputación de Lugo, a través dos departamentos de didáctica dos catro museos que a integran (Museo Provincial de Lugo, Museo Fortaleza San Paio de Narla, Museo Provincial do Mar e Museo Pazo de Tor) pon a disposición dos centros escolares a súa programación para o curso escolar 2022-2023.

O obxectivo primordial que perseguimos é achegar o patrimonio conservado nos nosos museos ao alumnado e, para acadalo, ofrecemos un conxunto de propostas caracterizadas polo seu compoñente educativo, lúdico e multicanle.

Consideramos que os museos son espazos de afecto nos que aprender debe ser unha tarefa divertida polo que cada unha das nosas iniciativas está enfocada a que o alumnado sexa non só partícipe, senón tamén protagonista da mesma.

O equipo humano da Rede Museística Provincial de Lugo traballa cada día para tecer lazadas coa comunidade educativa e afrontar con ilusión un novo curso escolar.

Para pór en práctica as actividades propostas ofrecemos estas modalidades de aproveitamento que son:

1. Visitas presenciais aos museos da Rede. Con acompañamento de persoal dos departamentos de didáctica.
2. Visitas virtuais (on line). A través de medios telemáticos, con acompañamento de persoal dos departamentos de didáctica. Estas dúas modalidades precisan de concertación previa e están sometidas a un calendario.
3. Recursos educativos de libre disposición. Ofrecemos ao profesorado e alumnado interesado recursos educativos on line a través do nosa plataforma educativa: **www.comunidadermpl.es**
4. Ademais, contamos con "maletas viaxeiras" dispostas a romper barreiras e distancias, listas para desprazarse ata os centros escolares cargadas de coñecemento e diversión.

Concertacións, consultas e contactos

Para realizar as visitas presenciais e virtuais, así como solicitar as **"maletas viaxeiras"**, debe concertarse única e exclusivamente, o mesmo que calquera outro tipo de comunicación relacionada con esta programación, a través do mail: **concertacionsrmp@gmail.com**

Museo Pazo de Tor

Visitas presenciais

- Duración aproximada: **1 hora**
- Con **acompañamento de persoal dos departamentos de didáctica.**
- Precisan **concertación previa.**
- Poderíanse adaptar a outras temáticas non previstas, sempre e cando estean en relación coas coleccións expostas.
- Actividades:
 - Visita de iniciación ao Museo Pazo de Tor
 - As explicadas a continuación

O teu gabinete de curiosidades

Ao longo da Idade Moderna, o exotismo, a apetencia por aquilo extravagante por nunca visto, era algo moi cobizado e valioso, desde animais nin sequera soñados ata supostos cornos de unicornio ou plumas de paxaros exóticos, peixes globo, minerais ou pedras de propiedades máxicas. Os nobres e eruditos fixeron acopio deste tipo de cousas. Servían para impresionar, mais tamén para reter nalgún recuncho da casa un anaco deses lugares lonxanos e misteriosos. Consecuencia dese gusto polo estrano e do afán de coñecemento, foron as cámaras de marabillas ou gabinetes de curiosidades, xermolo dos actuais museos.

En tempos dos Pazos coma o de Tor seguiu esta práctica, que non estaba ao alcance de todos; tan só unha minoría, coma a fidalguía máis cosmopolita, acubillaba nas diferentes estancias dos seus pazos pezas exóticas e, xa dicimos, de toda caste: minerais, animais, vexetais, trebellos, etc.

Esta actividade presenta dous enfoques: un de carácter rural/natural e outro urbano/tecnolóxico. Pretendemos conxugalos a través da observación, análise e finalmente reflexión sobre o percorrido dado pola nena ou neno no proceso. Todo comeza por unha pregunta moi sinxela. Que elementos caracterizan a túa paisaxe cotiá? Ou tamén, que elementos o fan diferentes a

outras contornas que coñeces? Para definir estes elementos e así describir as características da súa contorna inmediata, os nenos e nenas deberán reunir diferentes obxectos ou descricións, escritas e tamén artísticas; debuxándoas, compilando eses obxectos, investigándoos. Para iso, disporán dun caderno de notas, dun lapis e goma e tamén dun saco ou bolsa.

O alumnado sairá á súa contorna, ao xardín, ao bosque, á vila, á ribeira do río ou praia... e recollerá canto lle chame a atención: follas caídas, pedras, pequenos obxectos, fragmentos de materiais... No seu caderno, tomará nota de todo e acompañará as súas descricións do explorado con debuxos, das plumas que ten recollido, por exemplo, das follas ou mesmo da paisaxe que contextualiza a súa búsqueda. No caderno tamén poderá describir a fauna e a flora que está a contemplar, incluso as construcións que lle parezan importantes.

O seguinte paso será organizar un gabinete de curiosidades ou cámara de marabillas. Consistirá na exposición dos obxectos e da súa explicación. O conxunto estará todo relacionado a criterio do alumno/a, quen exporá aos compañeiros/as e ao profesor/a a súa colección e a relación que ten coa súa contorna.

Queres saber máis? Descarga aquí a unidade didáctica desta actividade.

Visitas virtuais (en liña)

- Duración aproximada: **45 minutos**
- A través de **medios telemáticos**, con **acompañamento de persoal dos departamentos de didáctica**.
- Precisan **concertación previa**.
- Poderíanse adaptar a outras temáticas non previstas, sempre e cando estean en relación coas coleccións expostas.
- Actividades:
 - Visita de iniciación ao Museo Pazo de Tor
 - As explicadas a continuación

Efecto espello: retrato, autorretrato e selfie

O desexo do ser humano de efixiarse ou inmortalizarse para a posteridade foi unha constante ao longo da historia: a pintura, a escultura ou a numismática son disciplinas nas que o retrato tivo especial relevancia e significado. A invención da fotografía cambiou por completo o concepto e o formato deste tipo de representacións, ata o punto de que, na actualidade, podemos “inmortalizar” a alguén ou facer un “selfie” en calquera momento e lugar.

Esta proposta didáctica está enfocada en dar a coñecer, a través das obras expostas nos nosos museos, a historia e evolución do retrato nas diferentes artes plásticas, a intención que hai detrás deste tipo de

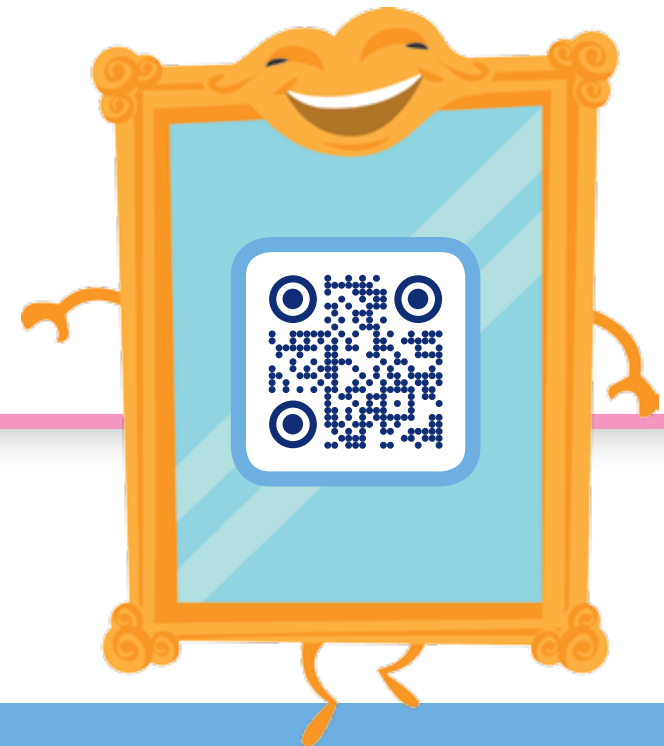
representacións, o seu significado ou que artistas destacaron por cultivar este xénero.

Falaremos de retratos, de autorretratos e da revolución que supuxo o “selfie”, veremos a diferenza entre unha representación calculada ata o máis mínimo detalle e a inmediatez dunha fotografía tomada sen pensar, e preguntaremos se a intención e o significado de retratarnos variou co paso do tempo ou se, pola contra, segue mantendo a mesma esencia e intencionalidade.

Trátase dunha actividade que pode realizarse tanto presencialmente como de xeito virtual, así como en calquera dos catro museos da Rede Museística Provincial de Lugo (ou mesmo nos catro):

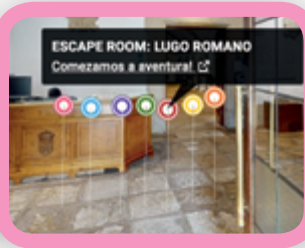
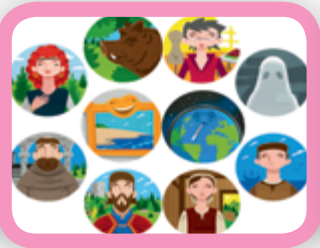
No Museo Pazo de Tor

Veremos a colección de retratos conservados no pazo, nos que figuran os membros da familia que viviu nel, como a súa derradeira propietaria, Dª María Paz Taboada. Reflexionaremos sobre a importancia deste tipo de representacións nos contextos pacescos e sobre como conforman, xunto co resto do patrimonio conservado no pazo, un auténtico “retrato dun sector social”: neste caso, da fidalguía galega.

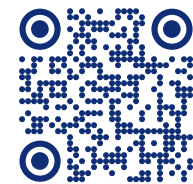
Escape Rooms: Xoga en rede

A Rede Museística Provincial de Lugo oferta varias escape room que teñen como obxectivo achegar á rapazada as diferentes coleccións dos museos de xeito interactivo, lúdico e interdisciplinario. Os xogos escape room son actividades, cada vez máis estendidas, nas que as persoas participantes empregan a lóxica, os seus coñecementos e o enxeño para resolver probas dentro dunha misión que deben completar. Desde a Rede Museística Provincial consideramos fundamental espertar na infancia e na xuventude a curiosidade e o respecto polo patrimonio e, con esta proposta, pretendemos fomentar o descubrimento do patrimonio conservado nos nosos catro museos a través da gamificación ou aprendizaxe baseada en xogos. As nosas escape room compóñense de diferentes xogos, con temáticas específicas, nos que cada participante se mergullará nas coleccións dos museos empregando como plataforma as visitas virtuais 3D das que dispoñemos. Cada aventura está integrada na visita virtual mediante puntos interactivos de cores, nos que se atopan as diferentes probas que se deben resolver. Ademais, todas as escape room contan cunha personaxe que irá guiando á persoa participante durante todo o percorrido ata completar a misión.

Dez aventuras para escoller:

- 1. Lugo romano:** Coñecemos a vida da antiga Lucus Augusti da man dunha moza castrexa que se infiltra na cidade. Itinerario: coleccións de arqueoloxía de época romana.
- 2. Como nos vestimos ao longo da historia:** Acompañamos a unha deseñadora de moda a coñecer como vestían os homes e as mulleres dos diferentes períodos históricos. Itinerario: Prehistoria, Cultura castrexa, Roma, Idade Media, Romanticismo e Traxe tradicional galego.
- 3. Vexo, vexo... e descubro o meu entorno:** Axudámoslle a unha xabarina a buscar o lugar ideal para vivir; aprendendo a identificar as diferentes paisaxes, principalmente de Galicia, e os elementos naturais que as compoñen a través das obras do Museo Provincial de Lugo. Itinerario: paisaxe de montaña, paisaxe mariña, paisaxe urbana, paisaxe rural, paisaxe lucense.
- 4. Igualdade:** Coñecemos a unha pantaзма que vive no Museo Provincial de Lugo e que nos mostra a obra das mulleres artistas que temos expostas.
- 5. ODS:** Coidamos dun planeta Terra que se atopa enfermo con 17 remedios convertidos en misións relacionadas con cada un dos 17 Obxectivos de Desenvolvemento Sostible. Itinerario: percorrido polas coleccións do Museo Provincial de Lugo.
- 6. Crea o teu museo:** Acompañamos a un cadro que acaba de chegar ao Museo Provincial de Lugo para axudarlle a coñecer que é un museo, que tipos de museos existen, quen traballa neles e que coleccións podemos atopar expostas.
- 7. A Idade Media na Rede Museística Provincial de Lugo:** Viaxamos ata o mundo medieval para coñecer a vida e sociedade deste período histórico. Acompañannos catro personaxes: un frade franciscano no Museo Provincial de Lugo, un cabaleiro no Museo-Fortaleza San Paio de Narla, unha campesiña no Pazo de Tor e un carpinteiro de Ribeira no Museo Provincial do Mar.
- 8. Pazo de Tor:** Percorremos as coleccións do Pazo de Tor coa súa derradeira propietaria, Dona Mª Paz Taboada.
- 9. San Paio de Narla:** Intentamos escapar da Fortaleza de San Paio de Narla coñecendo as súas coleccións.
- 10. Museo do Mar:** Coñecemos o patrimonio do Museo Provincial do Mar mentres tentamos salvar á balea Cipriana.

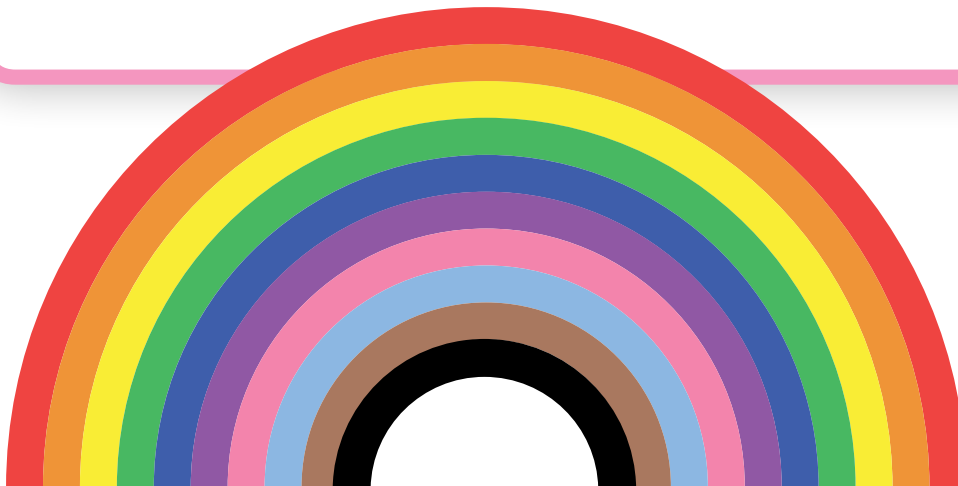
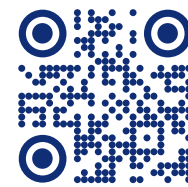

Diversigualdade na rede

A Rede Museística Provincial de Lugo centra o seu labor nas persoas e, polo tanto, a súa estratexia baséase en buscar canles de comunicación entre os museos e as comunidades na súa diversidade. As coleccións serán, entón, ferramentas sobre as que abrir o diálogo, desde a escoita e a reflexión, para unha educación na tolerancia e o respecto. Afrontar a diversidade desde a familia, a escola e o museo significa traballar na prevención de situacións de acoso, vulnerabilidade e exclusión, tanto nos presentes como nos futuros ciclos educativos para, en definitiva, formar persoas cunha mellor fortaleza social. Esta proposta didáctica xira ao redor de tres eixos fundamentais:

- ◆ Recoñecer a diversidade sexual e de identidades na nosa sociedade.
- ◆ Incluír novos relatos sobre as coleccións cos que nos representen a todas/todos/todxs.
- ◆ Fortalecer as relacións entre a comunidade, os museos e o territorio como lugares onde aprender a ser, a coñecer, a convivir e a facer de forma sostible. Queres saber máis e coñecer as actividades que vos propoñemos?

Descarga os nosos cadernos didácticos: para familias; para o profesorado; e para o alumnado adaptados a distintos grupos de idade.

Programa escolar sobre igualdade de xénero

Os museos que non serven para a vida non serven para nada, proclama o Movemento para unha Nova Museoloxía (MINOM). A Rede Museística Provincial de Lugo, en coherencia con este principio, traballa desde o territorio, a través do patrimonio e coa comunidade, como espazos abertos á escoita, á re exión, e á tolerancia ante a pluralidade social.

En consecuencia, este bloque educativo centrado na **Igualdade de Xénero** desenvolve accións que afondan nos conceptos de identidade, recoñecemento, visibilidade e respecto, como dereitos funda para a convivencia. Traballaremos varios eixos fundamentais utilizando as coleccións dos museos como medio:

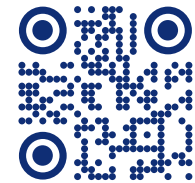
- ◆ Recoñecemos mulleres artistas.
- ◆ Valoramos as tarefas atribuídas ás mulleres na Historia, especialmente as dos coidados.
- ◆ Rachamos cos estereotipos de xénero e destacamos a diversidade de ser.
- ◆ Identificamos o papel das mulleres no desenvolvemento das sociedades, en especial nas comunidades rurais, desde a ollada do ecofeminismo.

Cales son os nosos obxectivos?:

- ◆ Promover a igualdade con perspectiva de xénero entre o alumnado.
- ◆ Eliminar os prexuízos sexistas fomentando o pensamento crítico e respectando a diversidade de xénero.

- ◆ Estimular a creatividade para xerar relatos inclusivos dentro do museo.
- ◆ Aumentar o coñecemento sobre as mulleres artistas na historia da arte.
- ◆ Recoñecer a historia das mulleres como parte esencial da evolución humana.
- ◆ Impulsar unha actitude comprometida, ecoloxista e cidadá na defensa dos dereitos humanos.
- ◆ Acadar as metas da Axenda 2030, e particularmente o Obxectivo de Desenvolvemento Sostible (ODS) 5 sobre a Igualdade de Xénero.

A nosa programación sobre Igualdade de Xénero inclúe múltiples propostas e actividades, enfocadas e deseñadas especificamente para os distintos ciclos escolares e para as familias. Aquí podes descargar os cadernos didácticos:

Travesía pola historia a través de 4 museos

No ano 1679, Marie Catherine le Jumel, coñecida coma condesa D'Aulnoy, atravesou os Pirineos camiño da península. O primeiro que fixo foi cambiar o seu medio de transporte. Escolleu o máis apropiado para unha orografía e un sistema de estradas, digámoslle, complicadas: unha liteira de mulos, unha sorte de todoterreo de luxo de tracción animal. A madame percorreu o país e, excelente contista, deixou escrito un diario da súa travesía, un documento trufado de anécdotas, impresións e, vaiteis, tamén imprecisións, que segue a ser de lectura impagábel.

Con esta actividade pretendemos que nenos e nenas viaxen cara atrás no tempo, como fixo a condesa, e percorran a provincia de Lugo partindo dos catro museos da Rede Museística Provincial: o Museo Provincial de Lugo, o Museo-Fortaleza de San Paio de Narla, o Museo Pazo de Tor e o Museo Provincial do Mar.

En cada un dos nosos/vosos museos, hai diversos medios de transporte que nos levan a un pasado de camiños accidentados. Darémoslle ao alumno/alumna dúas opcións para escoller e un obxectivo, unha meta de chegada: ao longo do seu itinerario pola provincia, poderán tomar como punto de partida calquera dos tres primeiros museos que mencionamos, pero terán que chegar a San Cibrao, ao Museo Provincial do Mar.

Queres saber como emprender esta aventura?
Descarga aquí a unidade didáctica da actividade.

Hackeando o museo

Os museos cambian do mesmo xeito que o fan os ideais e as motivacións de quen gozan deles. Deben ser espazos inclusivos, universais, cómodos e amables con todo o mundo e para iso é necesaria unha visión ampla, unha mirada que inclúa a perspectiva infantil. Partindo disto, propoñemos hackear o museo, entendendo hackear como a acción de irromper ou ingresar nun sistema e alteralo. Neste caso, presentamos unha actividade na que xs nenxs formulen propostas sobre como debería ser un museo, como o montarían segundo o seu criterio, en que fracasa o museo actual e cal sería o percorrido museolóxico máis inclusivo.

A actividade consiste en facer unha visita ao museos dunha maneira pouco habitual, fixando a nosa atención naquilo que soe pasar desapercibido ou mirando o coñecido dunha forma diferente. Trátase de descubrir como o museo pode ser máis vivo e inclusivo fomentando así a curiosidade, o descubrimento, a creatividade e a reflexión e dano axs nenxs a capacidade de ser críticxs.

Como broche final propoñemos crear pezas artísticas que respondan á pregunta: que obxectos nos definen?

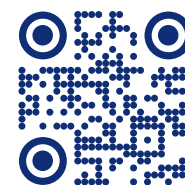

Recursos educativos de libre disposición

Ofrecemos ao profesorado e alumnado interesado recursos educativos en liña a través do nosa plataforma educativa: www.comunidadermpl.es

Recursos: Ver "Visita virtuais (en liña)"

Maletas viaxeiras

Dede a Rede Museística Provincial de Lugo buscamos estar sempre preto da comunidade escolar, tecendo lazos con ela e ofrecéndolle propostas educativas diversas, multidisciplinares e inclusivas. Con este fin, este curso presentamos o proxecto “**Museo viaxeiro**”, unha actividade novidosa que cambia as tornas da relación museo-visitante: nesta ocasión seremos nós quen visitemos os centros escolares! Para iso, contamos con “**maletas viaxeiras**”; cargadas de materiais educativos, recursos interactivos e toda a esencia dos nosos catro museos.

Con esta particular equipaxe, desprazarémonos ata os centros de ensino para plantar a semente dun proxecto didáctico que medrará ao longo do curso escolar e no que o alumnado

será o protagonista. Aprenderemos que é un museo, quen traballa nel, como se forman as coleccións, por que é importante conservar o noso patrimonio e de que maneira podemos, a través da historia e da cultura, construír un mundo máis sostible e inclusivo.

Trala nosa visita, deixaremos a maleta a disposición da rapazada, que a empregará para **crear o seu propio museo** traballando conceptos como patrimonio, identidade, territorio, inclusión ou sostibilidade. Finalmente, esa equipaxe que viaxou ata a escola cargada con materiais dos nosos museos, retornará a nós máis grande e pesada, pois traerá novos museos e novas miradas ao patrimonio: as de cada alumno ou alumna.

Datos de contacto:

Rede Museística Provincial de Lugo
comunidadermpl.es

Correo electrónico:
comunidadermpl@gmail.com

Cultura

REDE MUSEÍSTICA
PROVINCIAL DE LUGO

